

В'ячеслав Довженко: «Уже з наступного дня ми почувалися рідними людьми»

В'ячеслав Довженко (н.1976) – актор театру і кіно, заслужений артист України. Акторську освіту здобув у Дніпропетровському театральному училищі (1995), режисерську – в КНУТКТ ім. І. Карпенка-Карого (2009). Працював у театрах Дніпра і Києва. З 2011р. – актор Київського театру на Подолі. Ролі: Іполіт у виставі «Дівчина з ведмедиком, або Неповнолітня» за мотивами роману Віктора Домонтовича «Дівчина з ведмедиком» (режисер Стас Жирков), Кирило в комедії «Замовляю любов» Тетяни Іващенко (Сергій Павлюк), Девід в іронічній комедії «Мрії оживають» за п'єсою Івана Вирипаєва «Dream Works» (Давид Петросян), Дон Жуан у драмі «Камінний господар» Лесі Українки (Іван Уривський) та ін. У кіно дебютував роллю Петра І у драмі Юрія Іллєнка «Молитва за Гетьмана Мазепу» (2001). Ролі в серіалах: Пантелеймон Куліш у «Тарас Шевченко. Заповіт» (1997) і «Братство» (2005) Станіслава Клименка, Георгій Метревелі у «Клан Ювелірів» Дмитра Гольдмана (2015), Стас Величко в «На лінії життя» Антона Гойди (2016), Роман Свиридов у детективі «Схованки» Ірини Громозди (2019) та ін. В кіно: «Серпень» у військовій драмі «Кіборги» Ахтема Сеїтаблаєва (2017; премія «Золота дзига» в номінації «Найкраща чоловіча роль» за цю роль, 2018).

В'ячеслав Довженко – актор театру і кіно, заслужений артист України.

Монолог записала Вікторія Котенок

Зустріч з вельми популярним на сьогодні українським актором В'ячеславом Довженком відбулася в рамках театрального проекту «Весна», заснованого режисером Миколою Бабиным (проводить спільно з Театральною студією «ВІК»). Головна ідея проекту – неформальне спілкування з відомими українськими діячами у сфері театру: акторами, режисерами, драматургами, художніми керівниками, сценографами, театрознавцями, викладачами. Зустрічі тривають у різних містах країни, їх фіксують на відеокамеру, тож охочі потім вільно можуть переглянути їх у запису на сайті YouTube. За п'ять років сталося вже понад 40 таких спілкувань, гостями яких були режисери Віталій Малахов, Дмитро Богомазов, Едуард Митницький, актори Станіслав Боклан, Богдан Бенюк, Римма Зюбіна, театральні критики Олег Вергеліс, Анна Липківська, драматурги Максим Курочкін, Наталя Ворожбит та інші. Розмова з В'ячеславом Довженком відбувалася в Культурному центрі «Арт Братислава» (Київ) у вересні 2019 року. Уважний до запитань, щирий у відповідях, компанійський у поведінці. Схильний до жартів та самоіронії. Про таких кажуть: душа компанії. Емоційно, із запалом він розповідав про свої вагання при виборі професії, митарства у пошуках себе і справи до душі, про роботу у виставах і фільмах. Поділився важливими критеріями, за якими працює і радить працювати кожному, хто прагне стати актором.

Вибір професії

Знайомство з професією відбулося випадково. Я народився в Дніпрі, промисловому місті. Батько працював на залізниці, де нині працює мій брат. І мені також була уготована доля залізничника. Бо в школі я вчився погано, зразкової поведінки не мав. І район, у якому я жив, був досить бандитський. Тому дорога слалася або на завод, або в залізничний інститут. Коли випускався зі школи, не знав, ким хочу стати. І мій батько, як розумна людина, бачив, що син сам не знає, чого прагне, тому взяв за руку й сказав: «Після дев'ятого класу підеш вчитися в технікум. Потім – в інститут. Підеш моїми слідами». Привів мене в технікум, де жіночки з приймальної комісії його добре знали, адже батько був хорошим спеціалістом і начальником певного рангу. Мені всі усміхалися і запевняли в тому, що я обов'язково вступлю.

Та одного дня приїхав мій друг, щоб забрати свої документи з місцевого Театрального училища і перевестися в Київське естрадно-циркове. Друг покликав мене з собою, і я поїхав. Пам'ятаю свої яскраві враження: в одному кутку співали, в іншому – щось репетирували... Якась казка просто, а не училище. Я аж закохався в цю творчу атмосферу, в людей, які там перебували. І вирішив, що хочу там навчатися, не зовсім розуміючи, що доведеться робити.

Так склалося, що я перевчився майже в усіх педагогів учи-

лища. Набирав тоді Віталій Ковалевський, мхатовець. Він ретельно дивився на усіх абітурієнтів. Віталій Інокентійович не взяв мене на курс, але мною зацікавилася викладачка лялькового відділення Олександра Самохвалова. Однак уже наприкінці року постало питання мого відрахування з училища за профнепридатність...

Навчання

Звичайно, я не одразу зрозумів, куди потрапив. З етюдами якось розібрався, а всього іншого робити не хотів. Коли почув про відрахування, як кажуть, «шибануло вашого Васю». Я збагнув, що повертатися до батька, з яким відбувся скандал через те, що я пішов вчитися в театральний, просто не можу. Коли він дізнався, що я забрав документи з технікуму і заніс в училище, кричав: ким ти будеш? що це за професія? це не чоловіча робота! як ти будеш годувати себе і майбутню сім'ю? Тоді я не міг йому відповісти на жодне з цих питань, бо сам не розумів свого вибору. І ось мене відраховують... Я був у розпачі.

Але була в нас викладачка Лугова Лариса Іванівна, така собі «ходяча енциклопедія». Викладала і історію театру, і літературу. Пам'ятаю день, коли вона викликала мене до себе в кабінет і сказала: «Знаєш, я не можу сказати, що ти бездарний, просто ти ледащо. Є пропозиція. Ти маєш приходити до мене на всі пари і сидіти на першій парті. Тоді я до третього курсу не ставлю тобі жодного запитання і ставлю трійку. Якщо дотримаєш слова, будеш вчитися, якщо ні – до побачення». Я не зрозумів тоді, в чому підступ угоди, але погодився.

З того часу я почав ходити на всі пари. У певний момент, пам'ятаю, відчув, що свідомо втягнувся, «захворів» акторською професією. Я вдячний усім викладачам училища за шанс, який вони мені дали. Багатьох із них уже немає в живих, на жаль. Я став унікальним випадком в історії училища, адже одночасно закінчив і лялькове, і драматичне відділення.

Пошуки свого театру

Коли я приїхав у Київ, зустрів свого друга Артура Артемьєва, який теж закінчив Дніпропетровське училище. Він відкрив у столиці в 1997 році «Вільний театр», у репертуарі якого була прекрасна вистава «Чайка на ім'я Джонатан». Він закінчував режисуру на курсі у Михайла Резніковича. «Приходь до мене в театр, мені такі хлопці потрібні», – запропонував. Але я сказав, що ще хочу себе пошукати.

Річ у тім, що, закінчивши училище, я був розчарований у репертуарному театрі через його внутрішню політику. Мені казали: з тим друзі, а з тим ні, з тим народним вітайся, а з цим не вітайся... Там були «підклимкові» ігри, яких я як людина не сприймаю. Тож попрацював я в Дніпровському театрі імені Тараса Шевченка рівно шість днів.

Потім мені зателефонував Михайло Михайлович Овсянников, який тоді відкрив експериментальний ляльковий театр. Зарплати були серйозні, єдине, треба було їздити по школах. Я діставав неабияке задоволення від роботи, адже

В'ячеслав Довженко і Лариса Трояноська в комедії «Замовляю любов» Тетяни Іващенко. Режисер Сергій Павлюк. Київський театр на Подолі.

Овсянников надзвичайно потужний режисер і педагог.

Далі я зайнявся бізнесом. Це були «лихі 90-ті». Вирішив, що буду бізнесменом: клепаю миски бандитам, а вони мені. *(Посміхається)*. На щастя, ми по-дружньому розійшлися. І, завдяки моїй викладачці Самохваловій, я купив квиток і поїхав у Київ. Вона побачила мене сумного біля училища і сказала: «Тобі що, Славо, дати гроші на квиток?». «Ні, я сам», – відповів їй. А вона: «Ну то їдь! Що ти тут робиш?!». І наступного дня я вже прокинувся в потязі.

У Києві, в гуртожитку театального вишу жило багато моїх друзів, і я поселився до них. А далі почалися митарства-шукання себе. І на естраді співав півтора року, і на будівництві працював... Якось познайомився з Мішею Жонініним, і він мене привів у «Вільний театр» до Артура, який мене таки вмовив залишитися.

Театр досить довго проіснував. Окрім «Чайки...», яка стала легендою, ми грали з Мішею Жонініним «Діалог самців». Потужна робота, з якою ми об'їхали чимало фестивалів. Хороші відгуки були, нагороди, гран-прі... У нас відбулася потужна акторська спайка на 6–7 років, поки жила ця вистава. Це дуже цінно, і поки що з жодним актором у мене такого не повторилося. Але будь-який театр, що створюється молодим колективом, який впевнений, що все може і все знає, має змінювати свій статус: ставати або державною установою, або приєднуватися до іншого колективу. Бо молодь дорослішає, у всіх з'являються сім'ї, діти, треба думати, на які кошти далі існувати. «Вільний театр» розвалився через те, що не зміг знайти собі прихистку.

Театр на Подолі

Далі я вирішив вступати на режисуру в університет імені Івана Карпенка-Карого до Костянтина Михайловича Дубініна, якого я знав як людину і викладача. Коли мене спитали, навіщо мені режисура, я чесно зізнався в тому, що хочу бути кращим актором. Адже в кожного актора настає такий період, коли він задумується над питанням: чи правильно дорогою він іде? Зникають якісь «милиці», які підтримували і додавали віри в себе... От такий період тоді був у мене.

П'ять років в університеті ми боролися з викладачем: Кос-

тянтин Михайлович переконував мене, що я режисер, а я його, що – «артіст». Зрештою, я таки отримав диплом за спеціальністю «режисер драматичного театру».

Свою дипломну виставу я поїхав ставити в Житомир. І в цей час мені зателефонувала Оля Семьошкіна і сказала, що мною цікавиться Віталій Малахов, чи прийду я на зустріч з ним. Я погодився, і ми незабаром зустрілися в кафе. Віталій Юхимович сказав, що прослуховувати не буде, бо багато чув про мене від людей, яким довіряє. «Спробуємо попрацювати?», – спитав. І я погодився. Так сім років мене пробували в театрі в різних іпостасях, а я не міг збагнути, навіщо мене Малахов запросив. Він теж, очевидно, вагався, бо бачив, очевидно, що я не того формату актор. Адже театр на Подолі тривалий час дотримувався напрямку класичного побутового театру. У тодішньому репертуарі я себе не міг проявити. Тому тричі звільнявся з театру і тричі мене повертали. Сварилися, мирилися, одне слово, всяке було. Це тривало доти, доки не відкрилося нове приміщення театру на Андріївському узвозі. У нас відбулася розмова з Віталієм Юхимовичем, на якій він сказав, що планує змінювати репертуарну політику, запрошувати різних режисерів, і запитав, кого б я покликав. Я назвав усіх на той час найпрогресивніших постановників у столиці. Та репертуарна політика, яка нині склалася в театрі, мені дуже подобається. Трішки розширилася глядацька аудиторія, тепер є вистави на різний смак.

Нині працюю в театрі на пів ставки. Маю багато зйомок, і вони є основним моїм доходом, адже маю утримувати сім'ю. Ми домовилися з Віталієм Юхимовичем, що вистави за моєї участі відбуватимуться щомісяця підряд, а також раз на рік випускаємо прем'єру. Зазвичай репетиції нової вистави проходять узимку, коли немає зйомок. І вже наприкінці зими випускаємо прем'єру. За такою схемою працюю вже четвертий рік.

Співпраця з режисерами

Режисер, який приходить до мене з пропозицією, має розуміти, кому він пропонує співпрацю. Це не секрет, що актор, який грає головну роль, є локомотивом вистави. Якщо він не має певної життєвої позиції, досвіду, свого художнього бачення матеріалу, то навряд чи зможе бути цим локомотивом. Коли ми розмовляємо з постановником, то одразу домовляємося про те, що матеріал має бути абсолютно неоднозначним. Страшенно не люблю, коли з першої букви все зрозуміло, бо й глядачам сумно в залі, і тобі на сцені. Як на мене, то актор має пройти-прожити спільно з глядачем певний шлях, він мусить мати, що йому розказати.

Для мене професія актора – як сповідь і, якщо мені немає що сповідувати в певному матеріалі, то це мінус цього матеріалу. Саме за цим і йде глядач у театр: йому цікаво, коли актор внутрішньо оголюється, торкаючи певні струни душі в публіки. Тоді після вистави люди розмовляють на цікаві теми, а не про ціни на базарі. І тобі приємно.

Чесно зізнаюся, я актор – «мозкоїд». Завжди приходжу на репетицію готовий, приношу 5–6 варіантів тої чи іншої сцени. З кожним режисером, який випустив у нас виставу,

Ахтем Сеїтаблаєв і В'ячеслав Довженко під час зйомок у фільмі «Інший Франко». Режисер Ігор Висневський.

я діставав задоволення від співпраці. От із Ванею Уривським над «Кам'яним господарем» було найскладніше працювати через те, що він абсолютний формаліст і «глибококопач». Він як режисер уже приносить готове рішення сцен у виставі, а тобі як актору треба їх зрозуміти, внутрішньо виправдати і прожити. Тобто зробити своїми.

Зі Стасом Жирковим я давно хотів попрацювати. Я одразу вловив його підхід: він теж любить працювати з формами. Жирков задає певний вектор роботи, на репетиції ми проходимо сцену «на ногах», і твоє завдання як актора зробити домашнє завдання, тобто закріпити те, що було на репетиції. Бо наступного дня аналізують уже іншу сцену, без повтору вчорашньої. Стас працює швидко, як ракета. І фантазує розкішно. Своєю енергією, ідеями вмie зарядити всіх. Давид Петросян – режисер, який любить поговорити про внутрішню палітру героїв. Багато думає, разом з тобою шукає. І його, навпаки, треба деколи підганяти в роботі. Він вибудовує і працює більше над внутрішньою, ніж зовнішньою партитурою героя.

Сергій Павлюк – людина-компанія. Перший час мені важко було його зрозуміти, бо він швидко і багато говорить. Думки випереджують слова. Тому іноді треба було працювати інтуїтивно, а часом і перепитувати. Він дуже любить застольний період, скорочувати тексти, залишаючи сюжетний витиск із п'єси.

«Інший Франко» та «Будинок "Слово"»

Карантин багато планів зіпсував, зокрема в прокатному кіно. А такий матеріал, як «Інший Франко», «Будинок "Слово"», вони й так будуть мати невеликий прокат у простого глядача, а тут ще й запроваджені обмеження...

Щодо фільму «Інший Франко», то це історія третього сина Івана Франка – Петра. Складність полягає в тому, що якщо вийти на вулицю і спитати, хто такий Іван Франко, то кожен третій точно дасть відповідь. Хоча б шкільну програму люди згадають... Якщо спитати, хто такий Петро Франко, то я дуже сумніваюся, що десятий скаже: «Так, знаю, це ж той, що авіацію створив, українську народну армію на заході країни». Навряд чи хтось згадає чи знає, які він переклади зробив, що був депутатом Верховної Ради УРСР, що молоко розщеплював. Сам по собі

Петро Франко – потужна історична особистість, про яку було б доцільно зняти хороше документальне кіно. Щоб «завалити» людей, особливо школярів і студентів, фактами про його життя.

Своїм завданням у фільмі я поставив показати його простою людиною. Не ходити з формулами молока в кадрі чи перекладами книжок. В Петрові я намагався показати люблячого батька і чоловіка, чесного друга, тобто абсолютно прості людські якості в простих життєвих ситуаціях, що існували як тоді, в 1920-х роках, так і нині. Якщо ти не проходиш повз дитину, яка сидить голодна біля будинку, то це характеризує тебе як людину. Друга свого не зрадиш, коли тебе про це просять, – це теж проявляє тебе як людину.

Щодо фільму «Будинок „Слово“». Режисер Тарас Томенко спершу зняв документальну стрічку, а потім вирішив зняти її художню. У цьому фільмі я з'явлюся в ролі Миколи Хвильового. Теж потужна особистість. Тут краща сценарна історія, багатша. В «Іншому Франкові» просто зображена історія одного дня, в цьому, як на мене, і може виникнути складність прокату стрічки. «Будинок» знято все-таки ніби певний кінороман. Однак про кінцевий результат я теж поки що нічого не можу сказати. Бо одна річ – знімати документальне кіно, де ти працюєш із фактажем, архівними речами, без живих людей у кадрі, і зовсім інша – художня стрічка, де актори ставлять багато запитань, і їм треба дати відповідь. У цьому виникла складність під час знімання фільму.

Творчість і заробіток

Я, напевно, збрехав би, якби сказав: ні, я не ділю роботу на такі категорії. І тут проблема не в мені чи ще в комусь, а в заданих обставинах. Якщо брати формат телевізора, то це конвеєрний процес. Наприклад, у тебе 16 сцен в день, і тобі треба їх зняти. Режисер сидить, голову «ламає» як це зробити, а до нього приходять й кажуть, що цю сцену не можна зняти в коридорі, бо лампочка перегоріла, давайте перенесемо в кімнату. А у сцені все було зав'язано на коридорі, і він, бідолаха, думає як йому це перенести... Оцей безперервний процес змушує людей працювати, ніби на конвеєрі, бо в них немає часу на творчість, роздуми, пошуки. Але навіть у такому конвеєрі деколи народжується щось цікаве, «смачне», яке тебе надихає.

Якщо людина ставить до своєї професії виключно як до заробітку, вона, повірте, не відчує того кайфу, який часто-густо трапляється у творчих людей. А він один з найдорожчих... Так, я розділяю ці речі, але завжди в кожному проекті шукаю щось цікаве. Бо буває по-різному. Причому, зйомки повного метра, лише одна сцена в день, а ти так страждаєш, що передати неможливо. *(Сміється)*. Оператор іде в один бік думати, режисер – в інший, потім сходяться і сваряться, а далі тебе втягують у цю сварку... А результату – нуль! У цьому контексті я можу сказати, що головне – це процес, бо навіть у конвеєрному процесі може виникати творчість.

Щодо конкретних стрічок, то однією з найкращих для мене були «Кіборги» через ретельний відбір знімальної команди. Це була неймовірно приємна робота, вже наступ-

ного дня ми почувалися рідними один одному людьми. Уся знімальна група. Це дуже круте відчуття, звичайно.

Золоті правила В'ячеслава Довженка

Ніколи не можна підходити до роботи з холодним носом. Тобто не можна вискочити з метро і зіграти виставу. Треба ретельно готуватися і серйозно підходити до роботи. Легкість, яку актору вдається показати на сцені, – це дуже важка праця. У цьому і полягає майстерність, яка досягається роками роботи. Я маю відточувати свою майстерність до того рівня, щоб глядач не бачив на сцені, що мені важко чи я дуже стараюся. Утім, у мене така природа, що я швидко пітнію. Тому за моїм костюмом публіка інколи бачить, що я «стараюся». *(Сміється)*.

Жарти жартами, але до цієї професії треба ставитися дуже серйозно, з неабиякою наполегливістю, викладатися наскільки можеш і працювати максимально чесно. Переконаний, що актор має віддаватися в будь-якій ролі на повну. Я це роблю тому, що так ставлюся до професії. Бо якщо я йду до церкви, то я йду молитися, а не показати, який у мене крутий годинник чи позаглядати на дівчат.

Золота формула акторства: ніколи не треба здаватися. Моєму старшому синові днями виповниться 17 років, і він вирішив теж стати актором. У мене з ним недавно відбулася серйозна розмова. Найважливіший критерій цієї професії: треба бути готовим до того, що все життя тобі будуть казати, що ти нездара, що це не твоя професія, що тобі треба звільнити місце іншому. Поки ти не усвідомиш, що це складова цієї професії, то немає сенсу йти в неї. Це своєрідна боротьба за місце під софітами. Такий собі забіг на дуже довгу дистанцію, і мало хто може її витримати. Віталій Ковалевський казав, що хороший актор – це як хороший коняк. З роками я зрозумів, що він мав на увазі. Тобто певна витримка напою підкреслює його якість. В актора також: спочатку він красивий, як молоде вино, а з роками проявляється, проходить перевірку на якість.

З особистого

Мене пригнічує, що нині ера фастфуду: ми їмо, робимо, будемо стосунки – все нашвидкуруч. І життя в нас минає постійно на бігу. Інколи просто складається враження, що ми їздимо по колу МакДрайву. *(Пауза)*.

Однією з найважливіших подій мого життя, яка змінила мене, є народження моїх дітей. Коли з'явився перший син, для мене взагалі все здавалося нонсенсом. Усвідомлення того, що ти якусь частку себе подарував цьому життю... Воно таке маленьке, а це – ти. Це дуже круто! А потім розумієш, що це не ти, а взагалі інша людина. Хоча кажуть, що такі емоції більше переживають жінки, у них відбувається зміна свідомості, але, повірте, татів це теж суттєво змінює. З першим сином я втратив здоровий глузд десь на місяць точно. *(Посміхається)*.

Діти, спілкування з рідними людьми завжди піднімають мені настрій, знімають стрес, надихають на творчість, дарують радість. Переконаний, що найкраще місце на землі – вдома, де рідні люди.